

Seminární úkoly č.4-12
Co je přirozené právo?

1. Pojetí přirozeného stavu a přirozeného práva na příkladu Hobbse a Locka
2. Právo na život jako základní právo;
  - kdo má právo na život?
  - kdo má právo nad životem?
  - k jakému životu máme právo?

Úkol č. 1

Text z Hobbesova díla O občanu: 10 "Příroda dala každému právo na všechno. (To jest ve stavu čistě přirozeném čili předtím, než se lidé navzájem zavázali nějakými smlouvami, bylo každému dovoleno dělat cokoli a vůči komukoli se mu zlíbilo a vlastnit a užívat všechno, co chtěl a mohl.) ... Vyjadřuje to i známe rčení: "Příroda dala všechno všem." Z toho je také zřejmé, že ve stavu přirozeném je měřítkem práva prospěch.

11. Lidem však bylo velmi málo prospěšné, že měli na všechno takovéto společné právo, neboť účinek toho práva je skoro tentýž, jako kdyby žádné právo neexistovalo. Ačkoli totiž mohl každý o každé věci říkat: "To je moje", přece tu věc nemohl užívat kvůli sousedovi, který stejným právem a stejnou silou prosazoval že je jeho."

(Viz k tomu Hobbes, T. Výbor z díla. Svoboda Praha 1988, str. 139-141.

Otázky pro Hobbese, resp. jak by odpověděl Hobbes?

a) Proč tvrdíte, že lidé jsou si rovni?

.....

b) Jak si máme představit život v přirozeném stavu?

.....

.....

c) Co znamená válka všech proti všem?

.....

.....

.....

.....

.....

d) Jak si máme vysvětlit Vaše tvrzení „člověk člověku vlkem?“ .....

.....

.....

e) Proč považujete právo na život za základní přirozené právo?

.....

.....

.....

f) Kdo je to Leviathan? A proč jste takto nazval stát?

.....

.....

Úkol č. 2

Vysvětlete na základě uvedené ukázky Lockeovo pojetí přirozeného stavu

" 4. Abychom správně porozuměli politické moci a odvodili ji z jejího původu, musíme uvážit, v jakém stavu všichni lidé jsou od přirozenosti. Je to stav dokonalé svobody řídit svá jednání a nakládat se svým majetkem a se svými osobami, jak považují za vhodné, v mezích přirozeného zákona, aniž žádají povolení nebo závisí na vůli kohokoli jiného.

Je to také stav rovnosti, v němž všechna moc a pravomoc je vzájemná, aniž jeden má více než druhý. Není nic zřejmější, než že tvorové téhož druhu a téhož stupně, bez rozdílu zrození ke všem týmž výhodám přírody a užívání týchž schopností, mají býti také mezi sebou rovni, bez podřízení nebo podrobení, dokud by pán a velitel jich všech nějakým zjevným prohlášením své vůle neustanovil jednoho nad druhým a nepřenesl na něho zřejmým a jasným ustanovením nepochybné právo na panství a svrchovanost.

.....
6. Ačkoli však toto je stav svobody, přece to není stav zvlů. Ačkoli člověk v onom stavu má nekontrolovatelnou svobodu volně nakládat se svou osobou nebo se svým majetkem, přece nemá svobodu zahubiti sebe sama nebo rovněž nějakou bytost, již má ve své moci, leč tam, kde to žádá nějaké ušlechtlejší užívání než její pouhé zachování. Stav přirozený má zákon přirozený, aby jej řídil, který zavazuje každého, a rozum, který je tento zákon, učí veškeré lidstvo, které jen chce jíti k němu na radu, že ježto všichni jsou si rovni a nezávislí, nikdo nemá poškozovati druhého v jeho životě, zdraví, svobodě nebo majetku."

(Viz k tomu Locke, J.: Dvě pojednání o vládě. Praha 1965, také In.Machalová, T.-Rázková, R.: Vybrané texty z dějin právní filozofie. Brno 2000, str.100-101;)

Otázky pro Locke, resp. jak by odpovídal Locke?

a) Proč je podle Vás přirozený stav stavem dokonalé svobody? Jak si jej máme představit?

.....
.....

b) Co znamená podle Vás, že lidé jednají podle přirozeného zákona?

.....

iii) Proč podle Vás lidé uzavírají smlouvy?

.....
.....

1c) Pokuste se na základě zodpovězených otázek vysvětlit rozdíl mezi Hobbesovým a Lockeovým pojetím

i) přirozeného stavu.....
.....

ii) přirozeného práva .....
.....
.....

iii) smlouvy.....

.....

Úkol č. 3

Řešte tento případ:

„Představte si, že nějaký terorista schoval v jednom velkém českém městě bombu. Byl zadržen policií, ale nespolupracoval s ní a neprozradil kde bombu přesně uložil. Policisté však mají důkazy o to, že tu bombu někde ve městě ukryl. V ohrožení je život jednoho města. Smí policisté teroristu donutit i násilím k tomu, aby prozradil místo bomby?“

a) Uved'te jaké řešení tohoto případu umožňuje Hobbesovo pojetí života a proč? Jinými slovy, mohli by podle Hobbese policisté přinutit teroristu násilím? Zdůvodněte svůj názor a uved'te alespoň dva argumenty:

.....

b) Jak by jste tuto situaci řešili vy? Zdůvodněte své řešení:.....

Úkol č. 4

Článek 6 Listiny Základních práv a svobod zní:

- (1) Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.
- (2) Nikdo nesmí být zbaven života.
- (3) Trest smrti se nepřipouští.
- (4) Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.

Přemýšlejte o jednotlivých větách... pokuste se analyzovat jejich povahu a význam

Úkol č. 5

K přemýšlení:

Listina základních práv a svobod ČR začíná první hlavou, kde v článku 1 je uvedeno: *„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné a nezrušitelné“.*

Listina základních práv Unie začíná Hlavou I „Důstojnost“ a první článek II-61 zní: *„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna“.*

Vaším úkolem je:

- a) Vysvětlíte, jak rozumíte tomu, že *základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné a nezrušitelné“.*

b) Srovnejte obě formulace a pokuste se vysvětlit zda je mezi nimi nějaký rozdíl v porozumění lidské důstojnosti. Pokud se domníváte, že ano, tak proč?

c) Pokuste se uvést situaci, kdy podle Vás není lidská důstojnost respektována nebo chráněna.

Úkol. č. 6

Přečtěte si zdůvodnění práva na život, které podává americký filosof Michael Tooleye.

Americký filosof Tooley zastává ve vztahu k právu na život tento názor:

„ Základní intuice nám říká, že právo je něčím, co se dá porušit, a že ve všeobecnosti platí, že porušení práva určitého jedince na něco, znamená zmařit určitou touhu.

Předpokládejme například, že jste vlastníkem auta. V takovém případě je na první pohled mojí povinností vám jej nevzít. Tato moje povinnost však není bezpodmínečná: z části závisí na existenci příslušné touhy, která je ve Vás. Pokud Vám nezáleží na tom, zda Vám auto vezmu, ve skutečnosti tím neporuším vaše právo“.

Pokuste se zodpovědět tyto otázky:

- **Jak je v tomto úryvku zdůvodněno právo na život? Uveďte daný argument a pokuste se na jeho základě rekonstruovat z jakého pojetí člověka, resp. života autor vychází.**
- **Pokud s tímto názorem souhlasíte, napište proč?**
- **Pokud nesouhlasíte, také zdůvodněte svůj názor.**

Úkol č. 7

Přečtěte si uvedené názory na právo na život

1. Australský kontroverzní filosof a etik Petr Singer uvádí tento názor:

„ Podívejme se nejdříve na názor, že je nesprávné vzít život nevinné lidské bytosti. Mohli bychom jej nazvat přesvědčením o „nedotknutelnosti lidského života“. Lidé s tímto názorem nesouhlasí s potraty, ani eutanazií. Obyčejně však nemají nic proti zabíjení jiných zvířat. ... V očích těch, kteří hlásají právo na život spočívá v tomto případě jediný rozdíl mezi dítětem a zvířetem v tom, že dítě je z biologického hlediska příslušníkem druhu Homo sapiens, co nemůžeme říct o šimpanzech, psech a prasatech. Ale argumentovat tímto rozdílem s cílem , abychom právo na život přiznali dítěti, a nikoli také jiným zvířatům, je

pochopitelně čistý druhizmus. Je to přesně ten rozdíl, na základě kterého operují ti největší nejkrutější rasisté při svých pokusech odůvodnit rasovou diskriminaci.

... odmítnutí druhizmu neznamena, že každý život má stejnou cenu... V reálném životě by to znamenalo, že pokud si máme vybrat mezi životem člověka a životem jiného zvířete, měli bychom zachránit lidský život. Je však mnoho osobitých případů, kde bude platit pravý opak, protože daná lidská bytost nedisponuje vlastnostmi zdravého člověka. Tento názor tedy není druhizmem ... upřednostnění lidského života před životem zvířete v případech, kdy musíme učinit tuto volbu, je založená na vlastnostech zdravých lidí, nikoli na skutečnosti, že jsou příslušníky našeho rodu.“

Singer, P. Spisy o etickom žití. Bratislava 2008, s. 55-56.

Pokuste se zodpovědět tyto otázky:

- **Jak chápe Singer právo na život? Vypište jednotlivé argumenty, kterými to zdůvodňuje**
- **Co klade jako podmínku, resp. kritérium tohoto práva? Opět vypište argumenty, kterými to zdůvodňuje**
- **Pokud s tímto názorem souhlasíte, napište proč?**
- **Pokud nesouhlasíte, také zdůvodněte svůj názor.**